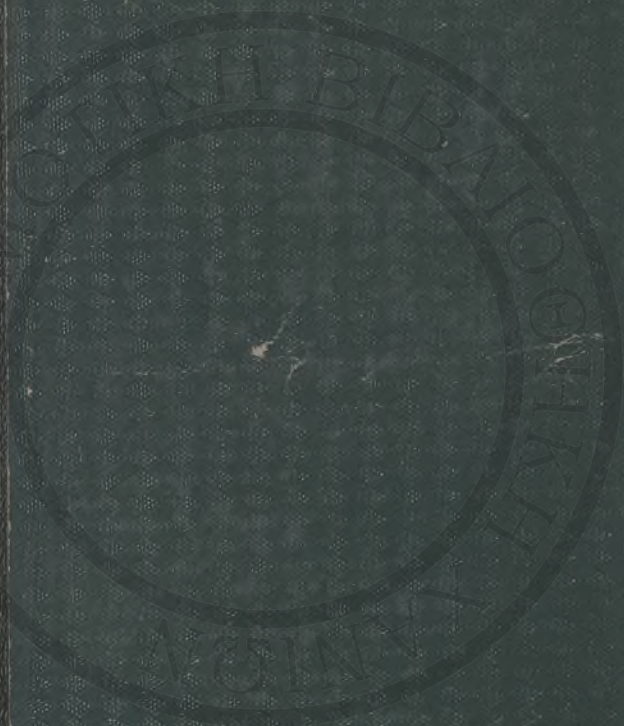
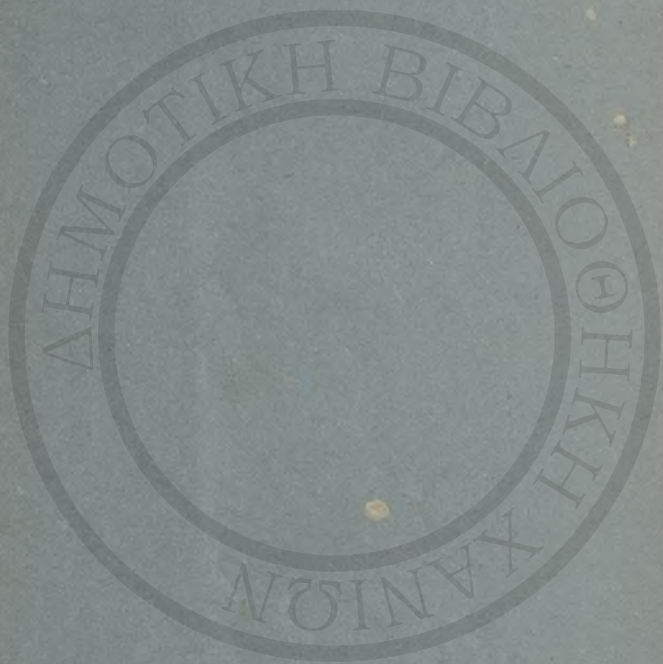

Копия

830

20
ΡΟΒΕΡΤΟΥ ΓΑΛΛΗ
ΜΕΛΟΥΣ ΤΟΥ ΙΤΑΛΙΚΟΥ ΚΟΙΝΩΒΟΥΛΙΟΥ

ΚΡΗΤΙΚΑ 830

Η ΙΤΑΛΙΑ ΥΠΕΡ ΚΡΗΤΗΣ

ΑΓΟΡΕΥΣΕΙΣ

κατά τὰς συνεδριάσεις τῆς 12 καὶ 13 Μαΐου

ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΚΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

— ΧΑΝΙΩΝ —

Αἰξ. ἀριθ.

10238a

Χρονολ. Εἰσαγ.

Εἰδικότης

*Αριθ.

XXIII-VIII-116
ΑΘΗΝΗΣΙΝ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ «ΑΕΡΟΛΙΑΝΤΕΣ»

Β. ΓΑΒΡΙΕΛΙΔΟΥ

—
1890

ΡΟΒΕΡΤΟΥ ΓΑΛΛΗ
ΜΕΛΟΥΣ ΤΟΥ ΙΤΑΛΙΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

— ΧΑΝΙΩΝ —

Αρ. αριθ. 10238α

Χρονολ. Είσαγ.

Ειδικότης

Αριθ.

Σύλλογος Γ. Β. Βιβλίου

940.1542 ΓΑΛ

Η ΙΤΑΛΙΑ ΥΠΕΡ ΚΡΗΤΗΣ

ΑΓΟΡΕΥΣΕΙΣ

κατὰ τὰς συνεδριάσεις τῆς 12 καὶ 13 Μαΐου
ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΚΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

ΑΘΗΝΗΣΙΝ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ «ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ»

Β. ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΟΥ

—
1890

ΠΡΩΤΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΡΜΗΝΕΥΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

ΕΡΜΗΝΕΥΣ

ΤΗΣ ΕΡΜΗΝΕΥΣ

ΧΑΝΙΩΝ

ΕΡΜΗΝΕΥΣ

ΕΡΜΗΝΕΥΣ

1910

ΤΟΙΣ ΑΝΔΡΕΙΟΙΣ ΕΛΛΗΣΙ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

Ἐτηρεῖτο σιγή περὶ τῆς ἱερᾶς ὑποθέσεως τῆς Πα-
τρίδος σας, ἀλλὰ τὴν σιγὴν ταύτην διέκοψα, φέρων
τὴν ὑπόθεσιν πρὸ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ἰταλικοῦ
λαοῦ.

Δέχθητε ἀδελφικῶς τὴν ἔνδειξιν ταύτην στοργῆς.

Προὔκλεσα τὸν οἶκτον διὰ τὰς ἀτυχίας σας καὶ
τὸν θαυμασμόν διὰ τὸ θάρρος σας. Πιὰ τοῦ ἐπι-
φανοῦς Προέδρου τοῦ ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, Φραγ-
κίσκου Κρίσπι, ἐπέτυχον δηλώσεις, αἰτινες εἶναι ὑπο-
σχέσεις καὶ τὰς ὁποίας τὰ σπουδαιότερα εὐωπαϊκὰ
φύλλα εὐμενῶς σχολιάζουσι.

Κατεδείχθη ἡ σοβαρότης τοῦ ζητήματος καὶ ἀνε-
γνωρίσθη ἡ ἀνάγκη σπουδαίων φροντίδων. Ἐλπί-
σατε! Τὸ μέλλον εἶναι ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ὅσοι ἐκ τῶν
Ἰταλῶν ἐνθουμοῦνται τοὺς σκληροὺς χρόνους τῆς ὑπὸ
ξένον ζυγὸν δουλείας, ἵνα συντελέσωσι γὰρ σας ἀπο-
δοθῆ δικαιοσύνη.

Ἐγὼ δὲν θὰ εἶμι ποτὲ ὕστερος κατὰ τὸν ἀγῶνα
τοῦτον.

ΡΩΜΗ, Μάιος 1890.

Ὅλος ὑμέτερος

ROBERTO ΓΑΛΛΗΣ

Βουλευτής

Πρόεδρος.— Έχει τὸν λόγον ὁ ἔντιμος Ροβέρτος Γάλλης.

Γάλλης.— Ἡ ἀγόρευσίς μου, Κύριοι Συνάδελφοι, ἀποτελεῖ ἴσως ἐπεσιδίον ἐν τῇ γενικῇ συζητήσει, ἀλλ' ἀφορᾷ εἰς σπουδαιότατον ζήτημα, ὅπερ χροῖζει τὰς προσοχὰς σας καὶ ἐλπίζω ὅτι θὰ συγκινήσῃ καὶ τὴν καρδιαν σας. Δὲν συνεζητήθησαν εἰσέτι ἐν τῷ περιβόλῳ τούτῳ τὰ περὶ Κρήτης καὶ Βουλγαρίας κεφάλαια τῆς Πρασίνης Βίβλου. Εἰς ἐμὲ δὲ φαίνεται ἐπίκυρον νὰ πραγματευθῶμεν περὶ αὐτῶν κατὰ τὴν ὥραν ταύτην, διότι, ὡς ἡ ἀξία ἐνὸς ἀνδρὸς κρίνεται ἐκ τῆς ἐπιροοῆς αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ὁμοίων του, οὕτω καὶ ἡ ἀξία ἐνὸς ἔθνους ἐκ τῆς ὁρατικότητος τῆς ἐξωτερικῆς αὐτοῦ πολιτικῆς. Ἄγομαι δὲ καὶ ἐξ αἰσθήματος ὑπερηφινίας νὰ ἐκφράσω τὸ αἶσθημα τοῦ τόπου βλέποντος ὅτι ἡ Ἰταλίᾳ ἔχει τέλος ἐξωτερικὴν πολιτικὴν. Ἐκ τῆς Πρασίνης Βίβλου καταδαλοῦται ἡ ἐμβριθὴς καὶ βαθεῖα μέριμνα τῆς ἡμετέρας κυβερνήσεως περὶ τοῦ ἀνατολικοῦ ζητήματος, προερχομένη ἐκ τῆς γνώμης ὅτι ἐκεῖθεν δύναται νῆ ἀναπνῆσθαι ὁ σπινθὴρ τῆς πυρκαϊᾶς.

Ὡς πρὸς τὴν Βουλγαρίαν, ἀσμένως εἶδον

ὅτι ὁ ὑπουργὸς ἐκδηλῶν τὴν πρόθεσιν νὰ προμαχίση τῶν δικαιωμάτων τοῦ βουλγαρικοῦ λαοῦ, ἐξέθηκεν εὐλικρινῶς πρὸς τὴν Ῥωσσίαν τοὺς λόγους τῆς τοιαύτης διαγωγῆς. « Ἡμεῖς, ἔγραφε, θέλωμεν ἀποκλειστικῶς νὰ προφυλάξωμεν τὴν ἀνατολικὴν εἰρήνην, χωρὶς ἕνεκα τούτου νὰ παρεκκλίνωμεν εἰς αἰσθήματα ἥτιον φιλικὰ πρὸς τὴν Ῥωσσίαν. Μετὰ τῆς Ῥωσσίας ἐξ ἐναντίας, ἐπεθυρήσαμεν πάντοτε καὶ ἐπιθυμοῦμεν νὰ τηρήσωμεν ἐγκάρδιον φιλίαν, οὐδεμιᾶς ἀφορμῆς διαστάσεως ὑπαρχούσης μεταξὺ τῶν δύο κρατῶν. »

Ἐνέρινα τὴν γλῶσσαν ταύτην, διότι τίνα σημασίαν ἔχουσι σήμερον τὸ παλαιὸν, τὸ περιώνυμον φάσμα τοῦ Κοζακιομοῦ ; Ἐὰν λαοὶ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥτιον τέκνα τῆς ἐπαναστάσεως, ἤγειραν ὁπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν πλατωνικὰς διαμαρτυρήσεις, μόνη ἡ Ῥωσσία διέτῃρησε τὸ πῦρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἐπὶ τῶν βράχων τῆς Τσερναγέρας· ἀνέδειξεν αὐτὸ λαμπρὸν ἐν Ἑλλοδι· μετελαμπάδευσεν εἰς Σερβίαν, Ῥωμουνίαν, Βουλγαρίαν καὶ Ῥωμυλίαν. Τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν ἐν τῷ ἀνατολικῷ ζητήματι πρέπει νὰ φοβώμεθα μᾶλλον τὴν Αὐστρίαν, τὴν ἐπιτηδειοτάτην Αὐστρίαν, ἥτις περιμένει τὴν ὀρίμανσιν τοῦ καρποῦ, ὅπως θέσῃ αὐτὸν εἰς τὸ θυλάκιον καὶ κληρονομήσῃ (!) ἀκινδύνως τὴν Τουρκίαν. Ἡ Ῥωσσία ὀψηφεῖ γενναίως τοὺς κινδύνους τῶν μαχῶν καὶ καταρτίζει κράτη ἀνεξάρτητα ἐκεῖ, ὅθεν διῆλθε, κατὰ τὴν δημοτικὴν ρῆσιν, ὁ ἵππος τοῦ Σουλτάνου, οπεῖρων τὴν ἐρημίαν.

Ὅτε ἀνέλαβες, ἔντιμε ὑπουργέ, τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐξωτερικῶν, διεκήρυξας ὑπερηφάνως ἄοτι ἡ Ἰταλία δημιουργηθεῖσα διὰ τῆς καθολικῆς ψήφου, δὲν ἠδύνατο νὰ παραγνωρίσῃ τὴν ὑψηλὴν σημασίαν τῆς ἐκδηλωθείσης θελήσεως τοῦ βουλγαρικοῦ λαοῦ», καὶ πιστεύω ὅτι διὰ τῆς εὐθυδικίας σου ἐκρατύνθη ἐν τῇ πράξει ἡ χρησιμότης τῆς πατριωτικῆς ταύτης ἀρχῆς, ἐφ' ὅσον περιέστελλες τὴν ἀγανάκτησιν τῆς Ῥωσσίας, ἐπράτυνες τὴν δυσπιστίαν τῆς Αὐστρίας, ἐσωφρόνιζες τὴν αὐθάδη Τουρκίαν, ἐκώλυες νὰ ἀποσταλῶσι τοποτηρηταὶ καὶ κυβερνήται καὶ ἀπεδοκίμαζες τὰ σφάλματα αὐτοῦ τούτου τοῦ λαοῦ, οὗ ἐπροστάτευες τὰ δικαιώματα. Ἐνὶ λόγῳ, εἶναι φανερόν ὅτι, ἐν μέσῳ τῶν πλεονεξιῶν, ἐξεπροσώπησες πολιτικὴν εὐθύτητα, ἐθνικότητα καὶ εἰρήνης, ἣν παρεδέχθησαν αἱ ἄλλαι δυνάμεις, ἀλλ' ἥς ἡ εὐγενὴς εἰσήγησις ἀνήκει τῇ Ἰταλίᾳ. Ἡ συνετὴ αὕτη καὶ εὐσταθὴς πολιτικὴ ἀνεβίβασε τὴν Ἰταλίαν εἰς ἀξιοπρεπεῖαν θέσιν καὶ αὐξάνουσα τὸ θέλητρον τῆς κυβερνήσεως ἐτίμησε τὸν τόπον. (Εὗγε!)

Ἀλλὰ χωρὶς νὰ παραδράμωμε τὴν διαφορὰν τῶν πραγμάτων, ἐτηρήθη ἡ αὐτὴ διαγωγή καὶ πρὸς τὴν νῆσον Κρήτην; Ναί! Πρὸς τὴν Ἑλλάδα συνεστήθη ἡ φρόνησις τόσον ἐπικαίρως, ὥστε πύγνωνόνησεν ἐπὶ τούτῳ. Ὅχι μόνον πρὸς τὰς συμμάχους δυνάμεις, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν Ῥωσσίαν καὶ πρὸς τὴν Γαλίαν κατέστησες αἰσθητὴν τὴν ἀνάγκην τῆς ἄρσεως τῶν ἀφορμῶν, ἐξ ὧν ὑπε-

τρέφετο ἡ Κρητικὴ ἐπανάστασις. Πρὸς τὴν Τουρκίαν ἔδωκεν νοθεσίαν, ἥτις μικρὸν διαφέρει καταδίκης, εἰπὼν «νομίζω ὅτι τὰ συνδιαλλακτικὰ μέτρα εἶναι ἀποτελεσματικώτερα τῶν βιαίων, διότι τὰ τελευταῖα ταῦτα ὑποθάλλουσι πάντοτε παρὰ τοῖς λαοῖς τὸ σπέρμα νέων ἐπαναστάσεων.» Καὶ ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ αἱ δυνάμεις συνετάχθησαν πρὸς τὴν πολιτικὴν τῆς Ἰταλίας, ἀποδείξασαν ἐπίγνωσιν ἑαυτῆς καὶ τῶν καθηκόντων της.

Ἄλλῃ δὲν νομίζεις, ἔντιμε ὑπουργέ, ὅτι ὁ ἀγὼν τοῦ Κρητικοῦ Λαοῦ εἶναι ἱερώτερος, καθὼ ἀτυχέστερος, τοῦ βουλγαρικοῦ; Ἐὰν ἐκ τῶν περὶ Βουλγαρίας ἐγγράφων προκύπτωσιν αἱ δυσχέρειαι, καθ' ὧν παλαίει λαὸς νέος, ἀλλ' ἐλεύθερος, δὲν σοὶ φαίνονται ἐξ αὐτῶν τῶν ἐπισήμων ἐγγράφων κατάδηλοι αἱ ἰγροῖκοι κακώσεις, ἃς ὑφίσταται γενναῖος λαὸς, ὅπως διατηρηθῆ ἐν μισαρᾷ δουλείᾳ; Καὶ ἐὰν, προκειμένου περὶ Βουλγαρίας, ἀπήτησες νὰ περιορισθῆ ἕκαστος εἰς ἐπισκόπησιν τῶν γεγονότων, θέλεις, ἢ δύνασαι νὰ περιστείλῃς εἰς τοῦτο καὶ μόνον τὴν διπλωματικὴν σου ἐνέργειαν ὡς πρὸς τὴν Κρήτην; Ἴδου τί σὲ ἐρωτῶ.

Πάντες εἰξεύρουσι πόσας ἀνησυχίας διήγειρεν ἐν Εὐρώπῃ ἡ τελευταία ἐπανάστασις τῆς Κρήτης· ἀλλὰ πλειοτέρας διήγειρεν ἢ ἀγρία καταστολή. Ὁ Σακίρ-πασσᾶ, μὴ ἀρκεσθεὶς εἰς τὸ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ στρατιωτικοῦ νόμου χυθὲν αἷμα, ἐσκέφθη νὰ μεταλλάξῃ σύστημα. Ἐζήτησε καὶ ἐπέτυχε τὴν ἀρ-

σιν τοῦ νόμου τούτου. Κατάδηλος ἐνέδρα, ὅπως ἐπαναγάγη εἰς τὴν νᾶσον φυγάδις πατριώτας, καὶ διαβουκολήσῃ τὴν Εὐρώπην! Ἄφου διεσκόρπισαν τὸν χριστιανικὸν λαὸν, λέγουσι τόρα πρὸς αὐτὸν—Συνταχθῆτε, ἐκλέξατε βουλευτὰς, ὅπως ὑπερασπίσωσι τὰ δίκαιά σας κατὰ τῶν Μουσουλμάνων καὶ κατὰ τῆς κυβερνήσεως ἐκείνης, ἣτις ἀείποτε τὰ κατεπάτησεν! Ἄλλ' ὅπωςδῆποτε, ἐντιμὲ ὑποποῦγέ, παρέχεται στιγμὴ ἀνακοχῆς καὶ ἐγὼ ἐλπίζω ὅτι θὰ ὠφελήθῃς ἐξ αὐτῆς, ὅπως φανῆς εὐεργετικώτερος πρὸς τὸν ἀτυχῆ ἐκείνον λαόν. Ἐν ὀνόματι τῆς εἰρήνης, δὲν σὲ ζητῶ, εἰ μὴ νὰ καταστήτῃς ἐλαφροτέραν τὴν χεῖρα τοῦ κορεσθέντος δεσπότη, ὅπως ἀναπνεύσωσιν ἐπὶ βραχὺ τὰ θύματα. (Εὔγε!)

Γενικῶς πιστεύεται ὅτι ἡ Κρήτη ὑπῆρξε πάντοτε κτῆμα τῆς Τουρκίας, ἀφότου, μετὰ εἰκοσιετῆ πολιορκίαν, ἀπώλεσαν αὐτὴν οἱ Βενετοί. Ἄλλὰ τοῦτο εἶναι πλάνη. Ἡ Κρήτη ὑπετάχθη εἰς τὴν Τουρκίαν κατὰ τὸ 1830, διὰ τοῦ αὐτοῦ ἐκείνου πρωτοκόλλου, δι' οὗ ἀνεγνωρίσθη καὶ ἡ ἀνεξαρτησία τῆς Ἑλλάδος. Ἀπὸ τοῦ 1821 μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀπετέλει πάντοτε μέρος τοῦ βασιλείου καὶ ἔστειλε τοὺς ἀντιπροσώπους αὐτῆς εἰς τὰς συνελεύσεις. Μέγα μέρος τοῦ νῦν πληθυσμοῦ ἐνθυμεῖται ἀκόμη τοὺς ἠρωϊκοὺς μυχτὰς τοῦ ἱεροῦ πολέμου καὶ διηγεῖται πρὸς τὰ παῖδιά ὅτι ἐγεννήθησαν καὶ νύξησαν ὑπὸ τὴν σκιάν τῆς ἑλληνικῆς σημαίας. Φαντασθῆτε, Κύριοι, πόσον ἀκεταμάχτος εἶναι ὁ πόθος τῆς Κρήτης

πρὸς τὴν Ἑλλάδα. Ἐλέχθη ὅτι ὅπου γεννᾶται εἰς μεγалоφυῆς, εἶναι υἱὸς τῆς Ἑλλάδος, καὶ ὁ ἑλληνικὸς πολιτισμὸς ἐγεννήθη ἐν Κρήτῃ. Ἡ φυλὴ, αἱ παραδόσεις, ἡ θρησκεία, ἡ γλῶσσα, τὰ ἀτυχήματα, αἱ ἐλπίδες συνέσφιγξαν ἐτι μᾶλλον τοὺς δεσμοὺς ἐκείνους. Καὶ οἱ πόθοι τῆς Κρήτης θερμαίνονται, ἔταν βλέπη ὅτι ἡ Ἑλλάς, πρὸ πεντηκονταετίας ἀσθενῆς, ἀκαλλιέργητος, ἴσως ἄνευ ἐνὸς σχολείου, ἔχει σήμερον στρατὸν, ναυτικόν, ἐκπαίδευσι, καλλιέργειαν δαψιλῆ, ἀκμάζον ἐμπόριον.

Αὐτὴ ἡ διπλωματία ἀνεγνώρισεν ὅτι ἡ λογικωτέρα λύσις τοῦ κρητικοῦ ζητήματος θὰ ἦτο ἡ μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἔνωσις. Ἀλλὰ δὲν προτείνω τοῦτο, διότι τὰ γενναιότερα αἰσθήματα μόνον καθοδηγούμενα ὑπὸ περισκέψεως. δύνανται νὰ ἀποδειχθῶσιν ἰσχυρά.

Ἄφ' ἑτέρου πιστεύεται γενικῶς ὅτι ἡ Τουρκία κατέχει τὴν Κρήτην διὰ τοῦ αὐτοῦ τίτλου, δι' οὗ καὶ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν ὡς καὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν π.χ. Ὅποια πλάνη! Ἡ Τουρκία κυριαρχεῖ τῆς Κρήτης διὰ μόνης τῆς καλῆς κελήσεως τῶν δυνάμεων καὶ ὑφ' ὄρισμένους ὅρους, διὰ τοὺς ὁποίους αἱ δυνάμεις ἠγγυήθησαν πρὸ τοῦ πεπολιτισμένου νόσου, ὡς ἐξάγεται ἐξ αἴτου τοῦ Πρωτοκόλλου τοῦ 1830, ὅποτε ἡ Κρήτη ἐπανῆλθεν ὑπὸ τὸν τουρκικὸν ζυγόν.

Ἀλλὰ δὲν θέλω νὰ ἐπιμείνω εἰς τοῦτο, οὐδ' εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῆς συνθήκης τοῦ 1830, οὐδ' εἰς τὸν ὀργανικὸν νόμον τοῦ 1868, δι'

οὐ καθιεροῦτο ἡ ἐλευθερία τῆς Κρήτης καὶ ὅστις διὰ τῆς πανουργίας τῆς Τουρκίας κατέστη μηχανὴ συγχύσεως πρὸς παρασκευὴν δεινοτέρων καταπιέσεων, Περιορίζομαι, Κύριοι, εἰς ὅ,τι ἀποτελεῖ τὸ σημερινὸν δημόσιον δίκαιον ἐν Ἀνατολῇ. Ἐπικαλοῦμαι μόνον τὴν συνθήκην τοῦ Βερολίνου τὴν φέρουσαν τὴν ὑπαγραφήν τῆς Τουρκίας καὶ τὴν ἐγγύησιν τῆς Ἰταλίας. Τὸ 23ον ἄρθρον ἀναφέρει ἐπὶ λέξει. «Ἡ Ὑψηλὴ Πύλη ὑποχρεοῦται νὰ ἐφαρμόσῃ ἀπαρεγκλίτως ἐν Κρήτῃ τὸν ὀργανικὸν νόμον τοῦ 1868, παρεισάγουσα τὰς τροπολογίας, ὅσαι ἠθελον κριθῆ ἄξιαι.»

Γεραιὸς διπλωμάτης ὁ Κ. Δ' Ἀβρίλ γράφων ἀρτίως ἠρώτο. «Οὐδὲν ὀρθότερον τῆς εἰσαγωγῆς δικαίων τροποποιήσεων· ἀλλὰ τὸ Συνεδρίον τοῦ Βερολίνου ἠμέλησε νὰ ὀρίσῃ ὑπὸ τίνος θα ἐκρίνοντο τοιαῦται. Ὑπ' τῶν καταίκων; Ὑπὸ τῶν Δυνάμεων; Ὑπὸ τῆς Πύλης; Ἡ λύσις χρήζει νέου συνεδρίου.» Ἀλλ' ὁ Κ. Δ' Ἀβρίλ ἠπλατήθη. Διαρκοῦντος τοῦ Συνεδρίου οἱ Κρητες ἴσταντο ἔνοπλοι, καταδοκοῦντες τὰς περὶ τῆς τύχης τῶν ἀποφάσεις. Εὐθὺς μετὰ τὴν συνθήκην, ἡ Πύλη ἀπέστειλεν εἰς τὴν νῆσον τὸν Μουκτάρ-πασσᾶν καὶ ἡ Ἀγγλία ἔδωκε πληρεξουσιότητα εἰς τὸν πρόξενον Σάνβουϊδθ, ὅπως συμβιβασθῶσι πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς Κρήτης. Ἡ συμφωνία ἐγένετο ἐγγράφος τῇ 3 Ὀκτωβρίου 1878 εἰς τὸ χωρίον Χαλέπαν, καὶ αἱ τροπολογίαι, καταρτισθεῖσαι εἰς 10 ἄρθρα ἐπεκυρώθησαν πανδῆμως δι' αὐτοκρατορικοῦ δια-

τάγματος τῆς 9 Νοεμβρίου 1878. Τὸ 16ον ἄρθρον τοῦ νησιωτικοῦ τούτου συντάγματος λέγει ῥητῶς· «Ἐὰν τυχὸν σταλῶσιν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως διατάγματα ἀναιροῦντα τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν δικαστηρίων, τοὺς κειμένους νόμους καὶ τὸν κανονισμόν τοῦτον, ἔσονται ἀνεκτέλεστα.»

Πάντα ταῦτα δὲν εἶχον παραχωρηθῆ ὑπὸ τῆς φιλοφροσύνης τοῦ Σουλτάνου· ἀλλ' ἦσαν νόμος ἐξαγορευθεὶς καὶ κυρωθεὶς διὰ τοῦ αἵματος τοῦ κρητικοῦ λαοῦ καὶ περιβεβλημένος τὴν ἐπίσημον ἐγγύησιν τῶν δυνάμεων. Καὶ ἐκ πάντων τούτων δὲν ὑπελήφθη πλέον οὔτε σκιά. Τίποτε, ἀπολύτως τίποτε.

Καυχώμεθα, Κύριοι, ἐπὶ ταῖς νεωτέραις ἀτακτικύψεσι. Θαυμάζομεν τὰ νῦν ἰσχυρὰ μέτρα τῆς δημοσιότητος καὶ ἐξαιροῦμεν τὸ κράτος τῆς κοινῆς γνώμης. Ἄς μὴ διαβουκολώμεθα! Ὅ,τι θὰ ἐπεβάλλετο εἰς χρηστὴν καὶ τακτικὴν κυβέρνησιν, κινεῖ τὸν γέλωτα τοῦ σμήνου· ἐκείνου τῶν εὐνούχων καὶ διεφθαρμένων· ὅ,τι θὰ ἦτο ὀδύνατον εἰς τὸ κραταιότατον τῶν πεπολιτισμένων κρατῶν εἶναι πρᾶγμα εὐκόλον διὰ τὴν τουρκικὴν κυβέρνησιν· Ἡ Τουρκία εἶναι κυρία τῆς εὐρωπαϊκῆς δημοσιότητος. Δὲν ἔχει μόνον τὸν τηλεγράφον καὶ τὰς ὠνίους ἐφημερίδας τῆς. Ἐπὶ τοῦ διαρκῶς χρεωκοπημένου κράτους ἐπέλεσον πλεονέκται τραφεζῖται, κτῆμα τῶν ὁποίων εἶναι τὰ περισσότερα τηλεγραφικὰ πρακτορεῖα, τὰ πλειότερα μεγάλα φύλλα. Διατί νὰ τὸ ἀποσιωπήσωμεν. Αὐτοὶ οἱ κληρικοί, ἐγκατα-

λιπόντες χριστιανικὸν λαὸν ἀντὶ 30 δηναρίων, ὄρμησαν εἰς τὴν ἀγορὰν τουρκικῶν χρεωγράφων καὶ διὰ τοῦτο οἱ περιστοχίζοντες τὸν οἶκον Ῥότσιλδ, ὡς καὶ οἱ περιστειχίζοντες τὸ Βατικανὸν, ἔχουσι νοινδὸν συμφέρον νὰ πνίξωσι τὴν φωνὴν τῶν πασχόντων καὶ νὰ πολιτεύωνται τουρκιστί (Εὐγε !)

Ὑπὸ τὴν συνενοχὴν ταύτην τῆς σιωπῆς εἰξεύρετε, ἐν τούτοις, τί συμβαίνει; Περιορίζομαι μόνον εἰς τὰ τελευταῖα γεγονότα.

Κατὰ τὰς πληροφορίας τοῦ ἡμετέρου ἐν Χανίοις Προξένου, ἡ Κρήτη, ἥτις ἀπετέλει μέρος τοῦ Ἑνετικοῦ Βασιλείου περιωρίσθη εἰς μόνους 279,000 κατοίκους, ἐξ ὧν οἱ 80,000 εἶναι Μουσαλμάνοι. Οἱ Μουσουλμάνοι λοιπὸν εἶναι ὀλιγώτεροι τοῦ ἐνὸς τρίτου τῶν κατοίκων καὶ πάντες σχεδὸν κατοικεῦσιν ἐν ταῖς πόλεσιν.

Ἐπρόκειτο νὰ πανηγυρισθῇ ὁ γάμος τοῦ νεαροῦ διαδόχου τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῆς ἀδελφῆς τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας. Αἰ συμβουλαὶ τῶν δυνάμεων, αἱ προτροπαὶ τῶν προξένων, αἱ παρεκλήσεις αὐτῆς τῆς Ἑλλάδος, ὁ εὐγενὴς πόθος τοῦ νὰ μὴ διαταραχθῇ τὸ εὐτυχὲς αὐτὸ γεγονός, κατώρθωσαν νὰ συγκρατήσωσι παρὰ τοῖς Κρησὶ πᾶσαν ἐκδίλωσιν θλίψεως. Προσέθηκαν μάλιστα ὅτι ὁ Σουλτάνος θὰ ἐδείκνυτο ἐπεικέστερος, ἀν ἐκολάκευον τὴν φιλοτιμίαν του, δεχόμενοι ἀνευ ἀντιστάσεως εἰς τὴν νῆσον τὰ στρατεύματα, τὰ ὅποια, ἐννοεῖται, ἀπεστέλλοντο, ὅπως κηδεμοιεύσωσι τὴν τάξιν καὶ τὴν ἐλευ-

θερίαν τῆς Κρήτης, ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Σακίρ πασσᾶ, ὅστις, ἀνατραφεὶς ἐν Παρσίοις, ὑπετίθετο ὅτι δὲν ἦτο παράσπονδος.

Μεθ' ὅλην τὴν σκληρὰν πεῖραν τοῦ παρελθόντος, οἱ Κρητες ἐπίστευσαν καὶ πάλιν καὶ ἐπέτρεψαν νὰ εἰσέλθῃ ἡσύχως ἐν τῇ νήσῳ ὁ στρατός.

"Ὅταν ἐπαναστατῆ εἰς λαὸς, λέγουσιν ὅτι εἶνε θηρίον καὶ ἀψυμονοῦσι τὰ μακρὰ ἔτη τῶν παθημάτων καὶ τὴν ἐξάντλησιν τῆς ὑπομονῆς· ἀψυμονοῦσιν ὅτι ἡ ἱστορία μᾶς διδάσκει ὅτι μόνον ἡ τυραννία ἔχει ἀνάγκην χαλινοῦ, ἡ δὲ ἐλευθερία μόνον ἀνάγκην βοηθείας! Τῷ ὄντι, μόλις ὁ Σακίρ πασσᾶς κατέλαβε τὴν νήσον διὰ 30 — 40,000 στρατιωτῶν τῶν πλείστων ἀτάκτων, καθαυμάτων τῶν ἀνατολικῶν πόλεων, ἐκάλεσεν εἰς τὰ φρούρια τοὺς Μουσουλμόνους, ἀνεκήρυξε τὸν στρατιωτικὸν νόμον, ἀπηγόρευσε τὴν ὄπλοφορίαν, ἐδίωξε τοὺς προκρίτους καὶ ἐδημοσίευσεν ἕνα ἶρα δὲν καταργοῦντα τὰς ἐλευθερίας τῆς νήσου.

Πόσον λυποῦμαι, ἔντιμε ὑπουργέ, ὅτι τὰ ἐγγραφία σας, καίτοι φθάνοντα μέχρι τῆς 18 Νοεμβρίου 1889, δὲν ἀναφέρουσιν τίποτε περὶ τοῦ ἶραδὲ τούτου τοῦ Σουλτάνου! Ἄλλ' ὀπωσδήποτε, εἶναι βέβαιον ὅτι ὁ Σουλτάνος προέδωκε τὰ καθήκοντά του, οὐ μόνον πρὸς τοὺς Κρητας, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς ἐγγυητρίας δυνάμεις.

Πρόεδρος. — Ἐννοεῖς, Κ. Γάλλη, ὅτι ἐνταῦθα δὲν δυνάμεθα νὰ ἐλέγξωμεν τὴν δια-

γωγὴν ξένου ἡγεμόνος, μεθ' οὗ διατηροῦμεν ἀρίστας σχέσεις. Σὲ παρακαλῶ νὰ μὴ ὑπερβαίνης τὰ ὅρια τοῦ προσήκοντος, ἅτινα ἐπιβάλλονται καὶ εἰς σὲ καὶ εἰς πάντας.

Γάλλης. — Λυποῦμαι, Κ. Πρόεδρε, ἐπὶ τῇ παρατηρήσει ταύτῃ. Ἐξέθηκα γεγονότις, ὅπερ ἀγνοῶ πῶς νὰ ἀποκαλέσω ἄλλως. Ἀλλὰ διὰ νὰ ὑπακούσω εἰς τὴν συμβουλήν σου, θὰ παραδράμω τὸ πρᾶγμα . . . ὡς ἀκατονόμαστον, καὶ θὰ προχωρήσω.

Πρόεδρος. — Προχώρησε. Προχώρησε. (Γέλως.)

Γάλλης. — Διὰ τοῦ ἔραδὲ καταργήθησαν μετὰ τῶν ἄλλων καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ συντάγματος τεταγμένα δικαστήρια.

Μία φωνή. — Ἐμενον οἱ σκόλοpes!

Γάλλης. — Αὐτοὶ βέβαια δὲν καταργήθησαν! Τὰ στρατιωτικὰ δικαστήρια ἐδίκαζον ἄνευ ἐφέσεως. Καὶ εἰξεύρετε ἐκ τίνων συνένειντο; Μόνον ἐκ Μουσουλμάνων καὶ ἐκ Μουσουλμάνων ἀξιωματικῶν! (αἰσθησις). Καὶ τώρα ἐννοεῖτε πῶς τὸ ἐλάχιστον πρᾶγμα καθίστατο πολιτικὸν ἔγκλημα· πῶς οἱ πατριῶται κατεδιάζοντο εἰς φυλακὴν καὶ εἰς θάνατον, ἢ εἰς ἔξορίαν εἰς χώρας, ὅθεν οὐδεὶς οὐδέποτε ἐπινῆλθε.

Δὲν ἀρκεῖ . . .

Πρόεδρος. — Πέπειθα ἐπὶ τὴν σὴν διάκρισιν, ἔντιμε Γάλλη.

Γάλλης. — Ἀλλὰ πρέπει νὰ παρακαλέσω τὴν βουλὴν νὰ μοὶ ἐπιτρέψῃ τὴν ἀνάγνωσιν ὀλίγων, ὀλίγων μόνον γραμμῶν ἐκ τῶν ἐπι-

σήμων ἐγγράφων. Ὁ ἡμέτερος πρόξενος Fe
d 'Ostiani.

Φωναί. — Εἶνε πρέσβυς.

Γάλλης. — Μάλιστα, ὁ ἡμέτερος ἐν Ἀθή-
ναις πρέσβυς, πρόσωπον διακεκριμένον καὶ
συνετὸν, καὶ τὸ ὁποῖον πρὸ ὀλίγου ἢ ἰώθη
ἐπαίνου παρὰ τοῦ ἐντίμου Ὀδεσκάκη, ἐπέ-
στελλε τὰ ἐξῆς ἐξ Ἀθηνῶν ὑπὸ χρονολογίαν
τῆς 31 Αὐγούστου 1889. «Ἀπὸ πολλῶν ἡμε-
ρῶν, αἱ πληροφορίαι, ἅς ἐκ Κρήτης λαβάνω
μαρτυροῦσι σχετικὴν ἡσυχίαν. Ἀλλ' ἐὰν λά-
θωμεν ὑπ' ὄψει τὴν ἐπικρατοῦσαν κατάστα-
σιν πολιορκίας καὶ τὴν ἐκ 30,000 στρατιωτῶν
φρουρὰν ἀπέναντι πληθυσμοῦ οὐχὶ συμπα-
γοῦς 200,000 κατοίκων, ἡ ψυχικὴ κατάστα-
σις τῶν ἀνθρώπων τοῦτων, οἵτινες ὑφίσταν-
ται παντοίας κακώσεις ὑπὸ τῶν Τούρκων δὲν
δύναται νὰ εἶναι καθησυχαστικὴ.» Ὑφίσταν-
ται κακώσεις ! ἡ λέξις αὕτη δηλοῖ τὰ πάντα.

Ἀφ' ἑτέρου ἰδὺν τί γράφει ὁ ἡμέτερος ἐν
Χανίοις πρόξενος.

«Ἐν Ὀκτωβρίῳ. Οἱ ὑπὸ τῶν ταραχῶν προ-
ελθόντες κίνδυνοι ἀπεσοβήθησαν ἐπὶ τοῦ πα-
ρόντος, χάρις εἰς τὰς δραστηρίας ἐνεργείας
τοῦ Σακῆρ, τείνοντος νὰ ἐμποδίσῃ τὰς πε-
ραιέρω κακώσεις τῶν χριστιανῶν ἐκ μέρους
τῶν χωροφυλάκων καὶ τῶν στρατιωτῶν».

Ὅποτε αἱ κακώσεις τῶν χριστιανῶν ἦσαν
τοιαῦται, ὥστε νὰ ἐπιβάλωσι δέος καὶ τρόμον
καὶ εἰς αὐτὸν τὸν Σακῆρ.

Καὶ κατωτέρω ἐξοκολουθῆι

«Τώρα πλέον, οὐδεμίᾳ ἀμφιβολία ὑφίσταται

περὶ τῆς ἀληθείας τῶν μεγίστων δεινοπαθημάτων, ὅσα οἱ χριστιανοὶ ὑπέστησαν ἐκ μέρους τῶν χωροφυλάκων καὶ τῶν στρατιωτῶν, τῶν ἐπιφροτισμένων τὴν καταδίωξιν τῶν ἐνόχων τῶν ἐπιγενομένων σφαγῶν».

Ἀνασύρατε, κύριοι, τὸν πέπλον τῆς διπλωματικῆς γλώσσης καὶ τῶν ἐπισήμων ἐπιφυλάξεων καὶ θὰ ἀναγνωρῶσιν τε τὴν ἀλήθειαν τῶν λεγομένων, τὰ ὅποια ἄλλως θὰ σᾶς ἐφαίνοντο ἀπίστευτα.

Πορατηρήσατε τὸν ὀγκώδη τοῦτον φάκελλον. Περιέχει κατ' ὄνομα καὶ τόπον τὰς ὤμότητας, τὰ βασανιστήρια, τὰς σφαγὰς, τὰς ἀρπαγὰς, τὰς ἱεροσυλίας, ἃς διέπραξαν οἱ Τοῦρκοι κατὰ τοὺς τρεῖς μόνον μῆνας, Ἰούλιον, Αὐγουστον καὶ Σεπτέμβριον τοῦ 1889. Ἐν τοῖς διαμερίσμασι Χανίων, Σφακίων, Ἡρσκαλείου καὶ Ρεθύμνης, πανταχοῦ τὴν καταστροφὴν καὶ πυρπόλησιν ἐπέφερον. Ἐδήωσαν χώρας, ἐβίασαν γυναῖκας μέχρι θανάτου, διεκώρευσαν παιδίσκακας ἀφοῦ πρότερον τὰς ἔσυρον γυμνάς πρὸς ἐμπαιγμὸν διὰ τῶν ὁδῶν· ἐφόνευσαν ὀγδοηκονταετῆς γέροντας· ἄλλους παρέταξαν εἰς γραμμὴν, καὶ ἀφοῦ τοὺς ἐγύμνωσαν καὶ τοὺς ἐμαστίγωσαν μέχρις ἐκχυμώσεως, τοὺς περιέδεσαν εἰς δένδρα καὶ τοὺς ἐγκατέλειπον ἐκτεθειμένους οὕτως ἐπὶ ὀλόκληρον ἡμέραν εἰς τὰς καυστικὰς τοῦ ἡλίου ἀκτῖνας. Ἐν τόπῳ, ἔνθα ἡ θρησκεία ἀποτελεῖ ἐν μετὰ τοῦ πατριωτισμοῦ, ἐβεβήλωσαν τὰς Ἐκκλησίας καὶ ἔρρηξαν τὰς εἰκό-

νας εἰς τοὺς δρόμους. Δὲν ἐσεβάσθησιν οὔτε τοὺς τάφους...

Πρόεδρος.— Ἐντιμε Γάλλη, ἡ Βουλὴ δὲν δύναται νὰ ἐπιληφθῆ πασῶν τῶν λεπτομερειῶν τούτων. Προσπάθησε νὰ περιορισθῆς εἰς ἐκεῖνα τὰ ζητήματα μόνον, ἐφ' ὧν ἐπικαλεῖσαι τὴν προσοχὴν τῆς κυβερνήσεως.

Γάλλης.— Ἄλλ' ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ ἀκριβῶς περιγράψω ἀπιστεύτους ὁμότητες. Ἐπὶ τούτῳ λέγω ὅτι ἐδιάσθησαν οἱ τάφοι καὶ οἱ σκελετοὶ τῶν πατριωτῶν ἐκαρφώθησαν εἰς τοὺς τοίχους ἀπὸ τῶν χειρῶν καὶ τῶν κενῶν ὀμμάτων.

Πρόεδρος.— Ἐντιμε Γάλλη, δύνασαι νὰ ἔχῃς δίκαιον, ἢ ἄδικον· ἀλλ' αἱ ἀποφάνσεις σου διαφεύγουσιν ἐντελῶς τὸν ἔλεγχον τῆς Βουλῆς. Ἐλθὲ εἰς τὸ προκείμενον, ἐκεῖ ὅπου πρόκειται νὰ ἐπιναλεσθῆς τὴν προσοχὴν τῆς κυβερνήσεως.

Γάλλης.— Εἶμαι ἐντὸς τοῦ προκειμένου, ἐφ' ὅσον ἀποδεικνύω ὅτι εἶναι αἰσχος διὰ τὴν Εὐρώπην νὰ ἀνέχεται τοιαύτας ὁμότητας κατὰ χριστιανικοῦ λαοῦ, ἐνῶ καθ' ἑκάστην ὀμιλοῦμεν περὶ χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ.

Πρόεδρος.— Ἄλλ' ἡ Βουλὴ δὲν ἔχει στοιχεῖα, ὅπως δικάσῃ ἐπὶ τῶν κατηγοριῶν τούτων. Ἐλθὲ εἰς τὸ προκείμενον.

Γάλλης.— Ἀφίσε, ἐντιμε Πρόεδρε, ἀφίσε νὰ ἀκουσθῆ μία φωνὴ εἰς τὴν ἰταλικὴν Βουλὴν ὑπὲρ ἀνδρείου καὶ ἀτυχοῦς λαοῦ. Ἀφισέ με νὰ εἶπω ὅτι ὁ ἀνεχόμενος τὰ ἐγκλήματα ταῦτα εἶναι ὁ εὖ ἠγμένος ἀνὴρ Σακῆρ-πασσᾶς ! καὶ

ὅτι τοὺς ἠρωϊσμοὺς τούτους διέπραττον αἱ ἀγριαὶ ὀρδαὶ, αἱ σταλιῖσαι πρὸς περιφροῦρησιν τῆς κρητικῆς ἐλευθερίας!

Πρόεδρος. — Ἐπαναλαμβάνω ὅτι τοῦτο βεβαιοῦται παρὰ σοῦ.

Γάλλης (σφοδρῶς). — Ναί· ὑπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐπὶ τῇ πίστει ἐγγράφων...

Πρόεδρος. — Τὰ ὁποῖα ἡ Βουλὴ δὲν δύναται νὰ ἐλέγξῃ. Ἐλθὲ εἰς τὸ προκείμενον.

Γάλλης. — Ἡ Βουλὴ, ἔντιμὲ Πρόεδρε, ἀποδέχεται, ἢ δὲν ἀποδέχεται γεγονός τι, ὅταν ἐρωτηθῇ· ἀλλὰ μέχρις ἐκείνης τῆς στιγμῆς οὐδεὶς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐρμηνεύσῃ τὴν γνώμην της καὶ νὰ εἴπῃ ἂν δύναται, ἢ δὲν δύναται νὰ δικάσῃ. Ἐπιμένω εἰς ὅ, τι ἐβεβαίωσα ἐπὶ τῇ βάσει ἐγγράφων, καὶ θὰ ἐλυπούμην ἐὰν αἱ διακοπαὶ σου, ὧν δὲν νομίζω ὅτι κατέστην ἄξιος, πιρεξηγοῦντο. Ἀλλὰ πέποιθα ὅτι δὲν θὰ πιστεύσωσιν οἱ ξένοι λαοὶ ὅτι ἡ Βουλὴ δὲν ἠθέλησε νὰ ἀκούσῃ τὰ αἴσχη τῶν Τούρκων καὶ τὰς ὑβρεῖς, ἃς ὑφίσταται εὐγενὲς λαός!

Πρόεδρος. — Ἡ Βουλὴ ἐνδιαφέρεται περὶ παντός λαοῦ ἐν τῷ δικαίῳ. Ἀλλ' ὅ, τι σὺ βεβαιοῖς διαφεύγει τὸν ἐλεγχον αὐτῆς.

Γάλλης. — Κύριε Πρόεδρε, ὑπακούω εἰς τὰς συμβουλάς σου. Τί πλεϊότερον ζητεῖς; Ἀλλ' ἐδιδάχθην ὅτι ὁ ὀρθὸς λόγος εὐρίσκει πάντοτε ἐν ἀρχῇ ἀντίστασιν. Διεκόπην, ὡς φρονῶ, ἄνευ ἀφορμῆς. Δὲν βλάπτει! ἡ ἱερὰ ὑπόθεσις θὰ κάμῃ τὸν δρόμον της!

Μεθ' ὅσα εἶπο, ἐρωτῶ τί παράδοξον ἔχει ἐπανάστασις ἐν Κρήτῃ, καὶ πρὸς ἐξήγησιν

αὐτῆς εἶναι ἀνάγκη νὰ φαντασθῆ τις παρορμήσεις πατριωτῶν, ἢ τὰς λεγομένας ραδιουργίας τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως ; Ἡ ἐπανάστασις εἶναι τὸ λογικὸν καὶ φυσικὸν πόρισμα τῆς καταστάσεως τῆς νήσου. Διὰ τοῦτο μετὰ τὸν δεινατῆ ἱερὸν πόλεμον οἱ Κρηῖτες ἐπανετίθησαν κατὰ τὸ 1841, ἐπανετίθησαν κατὰ τὸ 1866, ὅτε ἐθυσιάσθησαν 50,000 χριστιανοὶ, ὧν 900 ἐτινάχθησαν ἐκουσίως εἰς τὸν ἀέρα ἐν Ἀρκαδίῳ. Ἐπανετίθησαν κατὰ τὸ 1878 καὶ κατὰ τὸ 1888. Ἀγῶνες ἀπέλπιδες παρακολουθήσαντες ματαίως εἰρηνικὰς παρακλήσεις ! Ἄλλ' ἡ διπλωματία δὲν θὰ κατορθώσῃ νὰ ἐκτελῆ πάντοτε χρέη χωροφύλακος παρὰ τῆ Ἑλλάδι! Δὲν θὰ δυνηθῆ πάντοτε ἡ Ἑλλὰς νὰ κατασιεῖ ἢ τὴν ἀγανάκτησιν λαοῦ βλέποντος φονευομένους τοὺς ἀδελφοὺς του! Αἱ ἐφημερίδες ἤδη ἀναγγέλουσιν ὅτι αἱ ἐκλογαὶ ἐματαιώθησαν· αἱ πανουργίαι τοῦ Σακῆρ-πασσᾶ δὲν ἐπέτυχον.

Πρόεδρος.—Δὲν δύναμαι νὰ ἐπιτρέψω προσβλητικὰς λέξεις κατ' ἀντιπροσώπων ξένων δυνάμεων. Ἐχω καθῆκον νὰ ἐνθυμίσω τοῦτο. Τι θὰ ἐλέγομεν ἡμεῖς, ἐὰν ἐν ξέναις Βουλαῖς προεπηλακίζοντο οἱ ἡμέτεροι ἀντιπρόσωποι ; Σὲ παρακαλῶ λοιπὸν τρίτην φοράν νὰ ἐπανεέλθῃς εἰς τὸ προεείμενον, καὶ ἐὰν ἀπομακρυνθῆς πάλιν αὐτοῦ, θὰ ἐρωτήσω τὴν Βουλὴν, ἐὰν ἐγκρίνῃ νὰ ἐμποδιοθῆ ἢ ἐξακολουθήσῃς τοῦ λόγου σου.

Γάλλης.—Διατί τοῦτο, ἔντιμε Πρόεδρε ; Ἐπίτρεψον μᾶλλον νὰ καταστησῶ κατάδη-

λον τῶν κίνδυνον τοῦ νὰ δεινωθῆι τὸ ζήτημα τῆς Ανατολῆς. Ἐὰν ὁ στρατιωτικὸς νόμος ἐξακολουθήσῃ, ἡ ἰδέα φιλακιζομένη μετὰ τῶν πατριωτῶν, θὰ διέλθῃ διὰ τῶν κιγκλίδων ὅπως συναγάγῃ ἑκατοντάδας εἰς τὰς ὁδοὺς ἀνερχομένη εἰς τὴν λαιμητόμον, θὰ καλέσῃ τοὺς ἀνδρείους εἰς θερισμόν!

Ἐντιμε ὑπουργέ, κατὰ τὸ 1878, ἀφοῦ ἐπολέμησε τοὺς ἐχθροὺς τῆς πατρίδος καὶ ματαίως ἐζήτησε τὸν θάνατον, Κρῆς γενναῖος ἀπέβη εἰς Βενετίαν, παλαιὸν ἄσυλον τῶν πιστῶν φίλων τῆς Ἑλλάδος. Ἐν ὀνόματι καὶ κατ' ἐντολὴν τῶν ἀδελφῶν Κρητῶν, κατήρτισε κοιτάτιον ἀποτελούμενον ὑπὸ τοῦ Γαριβάλδη, τοῦ Κρίσπη καὶ ἐμοῦ, ὅστις εἶχον μετριόφρονα τίτλον, ὅτι προεμάχησα τῆς Ἑλλάδος ἐν περιστάσει δειναῖς, ἀλλ' ὄν περιέβαλλε διὰ συμπαθείας τὸ ὄνομα τῆς Βενετίας καὶ ἀξιώματος ἢ φιλία σου. Αἱ λοιπὸν ὁ Γαριβάλδης δὲν ζῆ πλέον, ἀλλὰ τὰ δόγματά του μένουσιν ἀθάνατα. Ἡμεῖς οἱ δύο εὐρισκόμεθα ἐν θέσει τόσον διαφόρῳ τῆς τότε! Ἄφισε νὶ ἐμνηεύσω τὰς ἐλπίδας τῶν ἐξοριστῶν εἰς σέ, ὅστις ὑπῆρξας ἐξόριστος! Ἄφες νὰ σοὶ ὁμιλήσω περὶ ἀποκλήρου λαοῦ, εἰς σέ ὅστις εἶδες ἀπόκληρον τὸν ἰδικόν σου, ὑπὸ κυβέρνησιν, ἣν ἐκάλεσαν ἄρνησιν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἥτις δὲν παρεβάλλετο ἐν τούτοις πρὸς τὴν Τουρκικὴν! Ἐκεῖνοι, οἵτινες μὲ διέκοψαν, οἵτινες δὲν ἤκουσαν μετὰ διαφέροντος τοὺς λόγους μου, δὲν ὑπῆρξαν μαχηταὶ τῆς πατρίδος.

Πρόεδρος.—Ἐπολέμησαν πρὸ σοῦ ἐν-
τιμε Γάλλη.

Γάλλης.—'Ἄλλ' ἐγὼ ὠμίλησα ἀκριβῶς
περὶ ἐκείνων οἵτινες ἐπολέμησαν, ὠμίλησα
πρὸς ἐκείνους, οἵτινες ὑπῆρξαν ἐξορίστοι,
διότι ἐννοοῦσι καλλίτερον τὸ παράπονον τῶν
ἐξορίστων. Ἄφετε νὰ σᾶς ἐνθυμήσω προσέτι
ὅτι ἐπὶ τῶν τειχῶν τῶν Χανίων ἴσταται ἀκόμη
σύνθημα ἐλπίδος, ὃ λέων τοῦ Ἁγίου Μάρ-
κου καὶ ἐν τῇ νήσῳ ὀμιλεῖται ἐνδοξος ἰτα-
λικὴ διάλεκτος καὶ ἀκούονται συχνὰ τὰ ὀνό-
ματα ἰταλικῶν οἰκογενειῶν. Δὲν ἐξοκέλλω εἰς
ὑπερβολάς. Δὲν ζητῶ νῆ δοθῆ βοήθεια εἰς
τὴν ἐπανάστασιν, ἀλλὰ μόνον νὰ ἐκτελεσθῆ
τὸ 23ον ἄρθρον τῆς Βερολινείου συνθήκης.
Δὲν κινῶ πολιτικὸν ζήτημα· ἀλλὰ ζήτημα
φιλανθρωπίας. Δὲν ζητῶ οὔτε τὴν ἀνεξαρτη-
σίαν διὰ τὸν λαὸν ἐκεῖνον, τὸν τόσον ἄξιον
αὐτῆς, ἀλλὰ μόνον νὰ ἐξασφαλισθῆ αὐτῷ ἡ
ζωὴ, ἡ τιμὴ καὶ ἡ περιουσία. Ὁ Θεός, ἐὰν
δὲν ἀπέθανε, καὶ ἡ ἀρετὴ τοῦ κρητικοῦ λαοῦ
θὰ πράξωσι τὰ ἐπίλοιπα. Ἄλλ' ὁ εἰρηνικὸς
οὔτος αἰὼν, ὁ αἰὼν, ὃν ἐνεκαίτισαν ἡ πρόο-
δος τοῦ φιλελευθέρου αἰσθήματος καὶ ἡ ἀρ-
χὴ τῶν ἐθνικοτήτων ἀπαιτεῖ νέον διεθνὲς δί-
καιον. Τὸ νῦν ἰσχυρὸν ἀνήκει εἰς ἄλλαν ἐπο-
χὴν, ἔχει τὴν ὄσμην τοῦ παρελθόντος. Ἡ
εἰρήνη καὶ τὸ μέλλον χρήζουσι νέου κώδικος,
καθιεροῦντος τὰ δικαιώματα τῶν λαῶν. Καὶ
ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σημειώσω ἐν τέλει, τοῦθ'
ὄπερ δὲν διέλαθε βεβαίως ὑμᾶς, ὅτι ὁ ἀγω-
νιζόμενος ὑπὲρ μεγάλης δικαιοσύνης προά-

γει συνάμα εὐγενὲς καὶ κραταῖον συμφέρον
(εὐγε, πρὸς τὰ ἀριστερά).

Συνεδρίασις τῆς 13 Μαΐου 1890.

Β'.

Πρόεδρος. — Ἐχει τὸν λόγον ὁ ἐντιμος
Καβαλέτος.

Καβαλέτος.... Ἐξηγῶ καλῶς τὴν δικαίαν
ὀργὴν, ἣτις κατέλαβε τὸν ἐντιμον Γάλλον, ἀνα-
μνησκόμενον τῶν ἀτυχιῶν κοὶ τῶν σκληρῶν
θλίψεων τῶν Κρητῶν. Καὶ ἐγὼ, ὅταν ἀνεν-
θυμίζωμαι τὰς μουσουλμανικὰς ὀμότητες,
τὰς διαπραχθείσας κατὰ τοὺς Κυπριακοὺς καὶ
Κρητικοὺς πολέμους, αἰσθάνομαι τὴν ψυχὴν
μου φρυάπτουσαν οὐκ ὀλιγώτερον τοῦ ἐντί-
μου Γάλλου.

Ἐνθυμοῦμαι τὰς σφαγὰς τῆς Νικωσίας ὡς
καὶ τὸν ἀποκεφαλισθέντα κυβερνήτην τῆς πό-
λεως ταύτης, οὔτινος ἡ κεφαλὴ ἀπεστάλη εἰς
Φαμαγόστην, ὡς πρόσκλησις παραδόσεως. Δὲν
λησμοιῶ τὴν ἥρωικὴν ἄμυναν τῆς Φαμαγό-
στης ὡς καὶ τοὺς ὄρους παραδόσεως τῆς ἀτυ-
χοῦς πόλεως ἀτίμως παραβιασθέντας ὑπὸ τοῦ
τούρκου ἀρχηγοῦ Μουσταφᾶ, τὰς σφαγὰς τῶν
ἠρώων ὑπερασπιστῶν τῆς, δηλαδὴ τῶν Μαρ-
τινέγγου, Βαλιόνη καὶ Κουϊρίνη, καθὼς καὶ

τῶν ἄλλων γενναίων ἀρχηγῶν καὶ προκρίτων Ἑλλήνων, προσκληθέντων δι' ἐνέδρας εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Μουσταφᾶ. Ἐνθυμούμαι τὸν κυβερνήτην Μαρκαντόνιον Βραγαντῖνον, ὀδηγηθέντα εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς Φαμαγόστης ὄπου, ἐξεδάρη ζῶν, ἀφοῦ ἰὼ ἀπέκοψαν τὰ ὠτία καὶ τὴν ρίνα, τὸ δὲ δέρμα του, πληρωθὲν ἀχύρου καὶ προσαρτηθὲν εἰς τὸν ἰστὸν τῆς Ναυαρχίδος, ἤχθη ἐν θριάμβῳ εἰς Κωνσταντινούπολιν ὑπὸ τοῦ αἰμοδόρου νικητοῦ. Αἱ ἱστορικαὶ αὐταὶ ἀναμνήσεις παρέχουσιν ἡμῖν ἰδέαν τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς φύσεως ἐνίων λαῶν.

Οἱ Ἄραβες κατὰ τὰς κατακτῆσεις τῶν ἀνυψώθησαν εἰς μέγαν βαθμὸν πλιτισμοῦ· τούτους διεδέχθησαν οἱ Τοῦρκοι διατηρήσαντες τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν φύσιν τοῦ ἀσιατικοῦ λαοῦ, γενναιοτάτου ἀναμφιδόλως, ἐνίστε μάλιστα καὶ μεγαλοψύχου ἐὰν θέλητε, ἀλλ' εὐμεταβλήτου χαρακτῆρος, ὑπερηφάνου καὶ συχνάκις μάλιστα αἰμοδόρου. Στρατοπεδεύσαντες ἐν Εὐρώπῃ οἱ Τοῦρκοι, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐξοικιωθῶσι πρὸς τὸν εὐρωπαϊκὸν πολιτισμὸν, καὶ ἐπὶ τῶν λαῶν, οὓς κατέκτησαν δὲν ἐπέτυχον νὰ διατηρηθῇ καὶ ἀκμάσῃ ὁ πολιτισμὸς. Ἄλλὰ δυνάμεθα νὰ μεταβάλλωμεν τὴν κατάστασιν ταύτην; Δυνάμεθα ἡμεῖς, ἄνευ τῆς ὁμοφώνου ἐπιδοκιμασίας τῶν μεγάλων δυνάμεων νὰ μετέλωμεν διαλλακτικὴν πορείαν, ἥτις θὰ ἦτο λίαν ἀποτελεσματικὴ ἂν δὲν ἐκράτει ἡ ζήλοτυπία, ἔνεκα δευτερευόντων ἐγωιστικῶν σκοπῶν μεταξύ τινῶν

ἐκ τῶν μεγάλων δυνάμεων, αἴτινες δὲν ἐπιτρέπουσι ἀποτελεσματικὴν συμφωνίαν καθὼς καὶ τὴν εὐγενῆ προστασίαν τὴν στυνομολογηθεῖσαν ἐν Βερολίῳ :

Κατανοῶ τὴν μεγάλην ὀργὴν τοῦ ἐντίμου Γάλλου, ἀλλ' ὀφείλει οὗτος νὰ σκεφθῆ ὅτι, ἡ ἱστορία, ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων μέχρι τῶν νεωτέρων χρόνων, μᾶς ἀναφέρει ὅτι, τοὺς ἐπαναστατικοὺς πολέμους τῶν ὑπὸ ξένον ζυγὸν λαῶν, παρηκολούθησαν πάντοτε ὠμότητες καὶ βαρβαρότητες.

Δὲν θεωρῶ ἐπ' ἀνεγκες νὰ ὑπομνήσω εἰς τὸν ἐκ Βενετίας ἐντίμον Γάλλον τὸν συμμαχικὸν πόλεμον τῆς Καμβραῖ, τὸν ὑποκινηθέντα ἐναντίον τῆς Ἐνετικῆς Δημοκρατίας ὑπὸ ἐνὸς Πάπα, ὅστις ἐπῆρετο ὅτι ἐξεδίωκεν ἐξ Ἰταλίας τοὺς βαρβάρους, ἐνῶ ἐξ ἐναντίας τοὺς προσεκάλει εἰς Ἰταλίαν καὶ τοὺς μετεχειρίζετο ἐκ φιλοδοξίας πρὸς τὴν κοινωνικὴν ἐξουσίαν κινούμενος, ὅπως καταβάλλῃ τὴν δημοκρατίαν ἐκείνην, ἥτις μόνη ὑπερήσπιζεν ἐναντίον τῆς ὀθωμανικῆς προσβολῆς τὸν εὐρωπαϊκὸν καὶ χριστιανικὸν πληθυσμόν.

Δὲν ἀπισμονῶ τὴν φρικώδη σφαγὴν τῶν ἀσπλῶν κατοίκων τῆς Βικεντίας, τῶν καταφυγόντων ἐντὸς τοῦ σπηλαίου τῆς Κορτόζης καὶ ἐκεῖ ἀποθανόντων ἐξ ἀσφυξίας. Παρόμοιον γεγονός μᾶς παρέχει καὶ ἡ σύγχρονος ἱστορία ἐν Ἀλγερίᾳ, ὅταν ὁ ὁ Πελισιὲ ἐπνίξε διὰ τῆς αὐτῆς μεθόδου τοὺς πρόσφυγας Ἀλγερίνους. Καὶ ἐν τούτοις ὁ γαλλικὸς στρατὸς ἀνῆκεν εἰς ἔθνος τὰ μάλα πεπρωτισμένον.

Εἶναι πράξεις, αἵτινες βεβαίως ἀκολουθοῦσι παρομοίους πολέμους.

Εἶναι περιττὸν, νομίζω, νὰ ἀνατρέξω εἰς παλαιὰ ἱστορικὰ γεγονότα· ἀρκοῦμαι μόνον νὰ ἀναφέρω πρόσφατα τοιαῦτα· τοὺς ὀδυρμούς τῶν κατοίκων τῆς ἠρωϊκῆς Βρηξίας, ἀλλοθείσης τὸ 1849· τὴν πόλιν Καστελνούσβυ πυρποληθεῖσαν καὶ πλεύσασαν εἰς τὸ αἷμα· τὸν τυφεκισμόν τοῦ Τσιτσεροιακίου καὶ τῶν συντρόφων του, ὄλων ἀόπλων, τὰ μαρτύρια τῆς Μαντ ὀης, τοὺς τυφεκισμούς, οἵτινες ἐβάπτισαν εἰς τὸ αἷμα πολλὰς ἄλλας ἡμετέρας πόλεις, καὶ τόσας ἄλλας δυστυχίας ἐπελθούσας κατὰ τοὺς ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνας. Ἀλλὰ τί ἐννοοῦμεν διὰ τούτου; θέλω νὰ εἶπω ὅτι οἱ λαοὶ, οἵτινες ἐπαναστατοῦσιν ὅπως ἀποτινάξωσι τὸν ξένον ζυγόν, ἐκτίθενται κατ' ἀνάγκην εἰς τοιαύτας περιπετείας καὶ τοῦτο ὀφείλει νὰ ἐξαγγέλλῃ ἡμῖν ἄλλην ἱστορικὴν καὶ αἰωνίαν ἀλήθειαν, ὅτι δηλαδὴ ἀλλοίμονον ! εἰς τὸν λαόν, ὅστις κύπτει ὑπὸ ξένον ζυγόν.

Γ'.

Κρίσις Ἡ πολιτικὴ τῆς τριπλῆς συμμαχίας, εἶναι ἐκείνη, ἣν ἡμεῖς ἀκολουθοῦμεν.

Εἶναι πολιτικὴ εἰρήνης καὶ οὐχὶ πολέμου.

πολιτικὴ εἰς ἣν δὲν δύνανται νὰ ἀντιτείνωσιν, εἰμὴ οἱ νομίζοντες κρείττονα τὴν θέσιν τῆς Ἰταλίας, ἢ αὐτὴ ἦτο ἀπομεμονωμένη. Σχετικῶς πρὸς τὴν πολιτικὴν ταύτην, δὲν θὰ δυσσαρεστηθῆ, νομίζω, ἢ Βουλῆ, ἐὰν τῇ ὑπενθυμίσω ἀνέκδοτόν τι.

Ὅτε τὸν Μάρτιον τοῦ 1887 ὁ μακαρίτης Δεπρέτης ἠθέλησε νὰ μὲ συμπεριλάβῃ ἐν τῷ ὑπουργείῳ, τὸ ὁποῖον εἰργάζετο νὰ σχηματίσῃ, ἐζήτησα πρὸ παντὸς νὰ ἀναγνώσω τὴν συνθήκην συμμαχίας τοῦ 1882, τὴν ἀνανεωθεῖαν ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Δὲ Ρομπιλιάν. Ἐζήτησα τὴν ἀνάγνωσιν ταύτης πρὸς ἓνα μόνον σκοπόν· ἠθέλησα νὰ ἴδω ὁποῖαι ἦσαν αἱ ὑποχρεώσεις, ἃς ἀνέλαβεν ἢ Ἰταλία, καὶ ἂν ἦσαν τοιαῦται ὥστε νὰ ἐπιτρέπωσιν εἰς τὴν συνειδήσειν μου νὰ τὰς παραδεχθῆ.

Καὶ εὔρον ὅ,τι ἐπεθύμουν· εὔρον δηλαδὴ συνθήκην ἀμύνης καὶ οὐχὶ ἐπιθέσεως, συνθήκην τοιαύτην ἥς οὐδεμίᾳ συλλαβῇ δύναται νὰ κατακριθῆ ὑπὸ εὐγενοῦς καρδίας.

Ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμῶν ἐτῶν ὑπήρξαμεν οἱ ὑπερασπισταὶ καὶ ὑποσηριπταὶ οὐ μόνον τῆς ἡμετέρας ἀνεξαρτησίας, ἀλλὰ καὶ τῆς τῶν ἄλλων ἐθνῶν. Ἐπομένως πρὶν ἢ λάβω μέρος εἰς τὸ ὑπουργεῖον Δεπρέτη ἠθέλησα νὰ μάθω ἂν περιείχετο ἐν τῇ συνθήκῃ ἄρθρον τι, δυνάμενον νὰ πλήξῃ τὰς ἀρχὰς ταύτας.

Ἐπειδὴ δὲ οὐδὲν τοιοῦτον εὔρον, ἐδέχθην νὰ μετάσχῳ τοῦ ὑπουργείου.

Αἱ ἀρχαί, ἃς πρὸ ὀλίγου ὑπηνίχθην, θὰ μὲ ἀπύλαττον ἀπὸ τοῦ νὰ ἐπαναλάβω ἐκεῖνο τὸ

ὁποῖον ὑπεστηρίξαμεν καὶ ὑποστηρίζομεν ἐν τῇ Χερσοννήτῳ τοῦ Αἴμου. Ἡ χερσοννησος τοῦ Αἴμου κατὰ τοὺς τελευταίους δώδεκα χρόνους δύναται νὰ διαιρεθῆ ὡς ἑξῆς· εἰς κράτη αὐτόνομα ἢ ἀνεξάρτητα καὶ εἰς πληθυσμοὺς ἀποτελοῦντας μέρος τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας καὶ ἀξίους τῆς προστασίας τῆς Εὐρώπης. Τὰ αὐτόνομα Κράτη, τὰ ὑπερασπίσθημεν ἐν τῆς εὐρωπαϊκῆς συμβουλίῳ, ὡσάκις ἡ ἀνάγκη πρὸς τὴν. Ἡ πρᾶσιν Βίβλος ἐπὶ τῆς Βουλγαρίας μαρτυρεῖ τοῦτο. Δυνάμεθα μάλιστα μετ' ἐγκυχήσεως νὰ διαδηλώσωμεν ὅτι, ἂν ἡ αὐτονομία τοῦ μικροῦ τούτου κράτους προύστικτεύθῃ, ἂν ὁ πόλεμος ἐκεῖ ἀπεσοβῆθῃ, πάντα ταῦτα ὀφείλονται εἰς τὴν συμφωνίαν τῶν τριῶν συμμάχων δυνάμεων καὶ τῇ εἰσπηγήσει τῆς Ἰταλίας.

Ἡ γέρθη τότε ζήτημα ποίαν διαγωγὴν ἔπρεπε νὰ δείξωσιν αἱ δυνάμεις ὡς πρὸς τὸν πρίγκηπα Φερδινάνδον, ὃν ἡ βουλγαρικὴ Συνέλευσις εἶχεν ἐκλέξει. Ἡ Ρωσσία δὲν ἀνεγνώριζεν, ὡς δὲν ἀναγνώριζει εἰσέτι τὸν Πρίγκηπα. Συνεζητήθη ἂν ἔπρεπε νὰ τὸν ἀναγνωρίσωσιν ἢ οὐ, καὶ συνεφωνήθη ὅτι ἡ ἐκλογὴ τοῦ πρίγκηπος ἐγένετο νομίμως· ἡμεῖς δέ, οἵτινες ἐδνημιουργήθημεν διὰ τῆς καθολικῆς ψήφου, δὲν δυνάμεθα νὰ παραγνωρίσωμεν τὴν ἀρχὴν τῆς ἐθνικῆς κυριαρχίας, ἣτις ἐγκαθίστα ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Βουλγαρίας τὸν Πρίγκηπα Φερδινάνδον. Προσεπαθήσαμεν διὰ παντὸς τρόπου νὰ ἐμποδίσωμεν

τὴν ἀποστολὴν εἰς Σόφίαν ἐπιτρόπου Τούρκου, ἢ Ρώσου ἢ ἄλλης ἐθνικότητος, διότι ἐνομίζομεν ὅτι ἡ παρουσία ἐπιτρόπου ἐπιβεβλημένου ὑπὸ τῆς Εὐρώπης ἢ ἤθελε προκαλέσει αἱματηρὰν ἀντίστασιν ἢ ἤθελε κατοδείξει τὴν ἀδυναμίαν αὐτῆς τῆς Εὐρώπης.

Καὶ τὸ κατορθώσαμεν ἡ Βουλγαρία, καίτοι μὴ ἀνεγνωρισμένη ἐπισήμως, εἶναι ὅμως πράγματι αὐτόνομος καὶ ἐκ τῶν Κρατῶν ἐκείνων τοῦ Αἴμου, ἅτινα, κυβερνῶνται μετὰ συνέσεως καὶ διοικοῦνται μετὰ φρονήσεως. Ὅσον ἀφορᾷ ὅμως τὰς ἄλλας ἐν Ἀνατολῇ ἐθνικότητας, δὲν εἶχομεν τὴν χεῖρα τόσον ἐλευθέραν ὅσον διὰ τὴν Βουλγαρίαν.

Ἡ Βουλὴ κάλλιον ἐμοῦ γνωρίζει ὅτι τῷ 1815 ἡ Τουρκία εἶχεν ἀποκλεισθεῖ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ Συνεδρίου. Ἀλλ' ἡ συνθήκη τῶν Παρισίων τοῦ 1856 ἠλλοίωσε τὴν κατάστασιν τῆς μεγάλης ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας. Αἱ συνπογράψασαι δυνάμεις ἀνεγνώρισαν τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ ἀκεραιότητα αὐτῆς· οὐχί μόνον τοῦτο ἀλλὰ καὶ μετὰ ἓνα μῆνα ἡ Ἀγγλία, Γαλλία καὶ Αὐστρία ἐδήλωσαν ἑαυτὰς στερεῶς ὑποχρεωμένας νὰ διατηρήσωσι τὴν ἀκεραιότητα καὶ ἀνεξαρτησίαν τῆς αὐτοκρατορίας, καὶ νὰ θεωρήσωσι οἰανδήποτε προσβολὴν κατ' αὐτῆς ὡς οἰτίαν πολέμου καθὼς καὶ νὰ τὴν ὑπερασπίσωσι διὰ τῶν ὅπλων. Ἴδου λοιπὸν τὸ δικαίον ἐν τοῖς κράτεσι τοῦ Αἴμου

Ἐπῆλθεν ὁ πόλεμος τοῦ 1877. Ἡ Ρωσσία ἐπεβλήθη εἰς Ἄγιον Στέφανον, ἡ Ἀγγλία ἐμε-

σολάβησε καὶ ἐν Συνεδρίῳ συνενλήθη ὅπως ἐπαναφέρῃ τὴν εἰρήνην ἐν Ἀνατολῇ. Ἐδρα τοῦ Συνεδρίου ἦν τὸ Βερολίνον. Ἐν τῷ Συνεδρίῳ τούτῳ ἐλήφθη μέριμνα περὶ τῶν αὐτόνομων κρατῶν, ἀλλὰ δὲ κράτη διὰ τῆς συνθήκης ἀνεκπερύχθησαν αὐτόνομα. Διὰ τὴν Βουλγαρίαν, κράτος ὑποκυρίαρχον, ἥς ἡ κυριαρχία ἀνήκει εἰς τὸν Σουλτάνον, συνωμολογήθησαν ἐγγυήσεις. Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς πληθυσμοὺς, τοὺς ἀποτελοῦντας μέρος τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας, συνεβούλευσαν τὴν Πύλνιν νὰ τοῖς παραχωρήσῃ διοικήσιν παρομοίαν τῇ τῆς Κρήτης, διὰ τὴν ὁποίαν ἐν τῷ ἀρθρῷ 23, τῷ μνησθέντι χθὲς ὑπὸ τοῦ ἐντίμου Γάλλου, ἀναγράφεται ὅτι τὸ Σύνταγμα τοῦ 1868 ἐπιδέχεται δικαίων τροποποιήσεων. Βεβαίως, κύριοι, ἡ καρδίη μας δὲν δύνηται νὰ μὴ πάλλῃ ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τῶν θλίψεων τῶν ἀνατολικῶν ἐθνῶν· καὶ ἡ Εὐρώπη, ἥτις, διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Βερολίνου, ἀπεδέχθη τὴν ἐντολὴν νὰ ἐπαγρυπνῇ ἐπὶ τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας, καίτοι προστατεύουσα τὴν ἀκεραιότητα καὶ ἀνεξαρτησίαν τῆς, δὲν ἔλειψεν ὅμως νὰ ἐπιβάλλῃ τὰς συμβουλάς τῆς, ὅ αἷς ἡ ἀνάγκη παρέστη, εἴτε εἰς Κωνσταντινούπολιν εἴτε εἰς Ἀθήνας, ἢ ἐν γένει ὅπουδήποτε ἐκρίθη ἀναγκαία ἡ ἐκδύλωσις τῶν σκέψεών τῆς.

Τῷ 1889 ἡ Κρήτη ἐπανέστη· ἐπανελήφθησαν, κύριοι, πανθ' ὅσα συμβαίνουσιν εἰς τὰς ἐπαναστάσεις, καὶ πρὸ πάντων εἰς χώρας, ἐνθα ὁ ἀγὼν καθίσταται ζωνρότερος ὡς ἐκ

τῆς διαφορᾶς τῆς φυλῆς καὶ τῆς θρησκείας.

Συνέδοσαν ὠμότητες, δι' ἃς δὲν δυνάμεθα νὰ αἰτιασθῶμεν οὐδὲν ἥτιον τοῦ ἐνὸς μέρους ἢ τοῦ ἄλλου, καθότι χριστιανοὶ καὶ τοῦρκοι δὲν φεῖδονται ἀμοιβαίως.

Ὡς ἐν τῇ διανεμηθείσῃ ὑμῖν Πρασίνῃ Βίβλῳ ἴδετε, ἡ Ἰταλία ἐπραξεν ὅ,τι τῇ ἤτο ἐφικτὸν ὅπως ἐπαναφέρῃ τὴν ἡσυχίαν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ πλέον τούτου, διότι, ὡς ἐκ τῆς ὑποχρεώσεως, ἣν ἀνέλαβε διὰ τὴν διατήρησιν τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ ἀκεραιότητος τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας, δὲν τῇ ἐπετρέπετο ἢ μεσολάβησις διὰ τῆς ὁποίας θὰ κατεπάτει τὰ δικαιώματα τῆς κυριάρχου δυνάμεως.

Ἐκτὸς τούτου ἡ ἀπο, ἡ μεσολαβήσεως μᾶς ἐπιβάλλει νὰ σκεφθῶμεν ὅτι ἡδύνατο αὕτη νὰ εἶναι ὁ πρῶτος σπινθὴρ εὐρωταϊκοῦ πολέμου· καὶ ἐπειδὴ εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ διατηρήσωμεν τὴν εἰρήνην, ἐννοοῦμεν διὰ παντὸς τρόπον νὰ ἐμποδίσωμεν τὴν ἐκκρηξιν πολέμου, εἰς οἷονδήποτε μέρος τοῦ κόσμου. Ἐὰν οὗτος ἐκτραγῇ, βεβαίως δὲν θ' εἶναι ἡμέτερον σφάλμα.

Δὲν δύναμαι νὰ εἶπω ἄλλο τι καὶ ὁ ἐντιμος Γάλλης ὀφείλει νὰ τὸ ἐννοήσῃ καθότι τὸ ζήτημα εἶναι ἀκόμῃ ἐπίδικον, μὴ κατωρθωθέντος εἰσέτι, ὡς ἐκ τοῦ ἀνεπαρκοῦς ἀριθμοῦ τῶν εἰς τὰς κάλπας προσελθόντων ἐκλογέων νὰ ἐφαρμοσθῇ τὸ φερμάνιον τὸ τορποποιῆσαν τὸν Ὀργανικὸν Νόμον τοῦ 1868. Καὶ τώρα ἃς μοὶ ἐπιτρέψῃ ὁ ἐντιμος Γάλλης νὰ δηλώσω

ὅτι δὲν ἐπιδοκιμάζω λέξεις τινὰς διαφυγού-
σας αὐτὸν χθές.

Εἰς ἅπαντα τὰ ἀναφύεντα ζητήματα, τὰ
ἀφορῶντα τὸ Κράτη τοῦ Αἴμου, ἢ Αὐστρία,
Ἰαλία καὶ Ἀγγλία ἐνήργησαν ἐκ συμφώνου.
Ἡ Αὐστρία δὲν σκέπτεται διαφοροτρόπως
ἡμῶν.

Ἡ διαγωγὴ τῆς Κυβερνήσεως τῆς Βιέννης
μᾶς βεβαιοῖ ὅτι δὲν θὰ διαταραχθῆ ποτὲ ἡ
ὁμόνοια, ἢ μέχρι τοῦδε ἐπικρατοῦσα.

Δ'.

Πρόεδρος. Ἐχει τὸν λόγον ὁ ἐντιμος
Γάλλης.

Γάλλης.— Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ ἐκφράσω
εὐγνωμοσύνην διὰ τοὺς φιλόφρονας λόγους
πατριώτου, οἷος ὁ Καβαλέττος, οἵτινες μὲ ἐγ-
καρδιοῦσι ἐν τῷ ὑπὲρ Κρήτης ἀγῶνι. Μᾶς
ἐδίδαξαν ὅτι δὲν πρέπει νὰ συζητῶμεν μό-
νον περὶ συμφερόντων, ἀλλὰ νὰ ἀγώμεθα καὶ
ἐξ αἰσθημάτων. Οἱ λόγοι του μοι ἐνθύμησαν
τὸ σημερινὸν τηλεγράφημα, καθ' ὃ Καγκε-
λάριος τῆς Γερμανίας, ἀπεφάνθη ἐνώπιον
ἀντιπροσώπων λαοῦ, ὅστις φημίζεται ὡς τό-
σον θετικὸς, ὅτι καὶ ἐν τῷ ζητήματι τῶν ἀποι-
κιῶν εἶναι χρεῖα τινὸς ιδεώδους καὶ ὅτι ἄνευ
αὐτοῦ δὲν θὰ ἰδρύνετο ἡ αὐτοκρατορία. Ἡ πο-
λιτικὴ τοῦ συμφέροντος. Ἐπειδὴ λοιπὸν πρό-
κειται περὶ Κρήτης, σᾶς λέγω ὅτι ἐγὼ αὐτὸς
ἦκουσα καθηγητὰς, οἵτινες, κατὰ τὴν παρὰ

δοσιν τῆς ἱστορίας τῆς Ἑνετίας, ὑπεστήριζον ὅτι ἡ Δημοκρατία, ἀντὶ νὰ ὑπερασπίσῃ μέχρι ἐσχάτων τὴν χώραν καὶ τὸν πολιτισμὸν, θὰ ἔπραττε κάλλιον ἂν ὑπεχώρει εὐθύς ἐξ ἀρχῆς εἰς τὸν Τοῦρκον. Ἐπιθυμῶ νὰ μὴ ἔλθῃ ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν θὰ διδάξωσιν ἐπίσης ὅτι ἠθελεν εἶσθαι συμφ. ρώτερον τῇ Ῥώμῃ ἂν ἦνοιγε τῷ 1849 τὰς πύλας τῆς τῷ Στρατηγῷ Οὐδενῷ καὶ ὅτι ἡ Βενετία, ἀφοῦ πᾶσα ἐλπίς ἐν Ἰταλία ἀπέπτη, ἔπρεπε νὰ προτιμήσῃ νὰ συνδιαλλαγῇ μετὰ τῆς Αὐστρίας ἢ νὰ προκηρύξῃ τὴν διὰ πάσης θυσίας ἀντίστασιν.

Ἄλλὰ καὶ ὁ Καβαλέιτος καὶ νομίζω καὶ ὁ ἐντιμὸς ὑπουργὸς, ἀνέμνησαν ὅτι ἐν τοῖς φυλετικοῖς ἀγῶσι ἐπολλαπλασιάζοντο αἱ ὀμότητες. Ἐνδέχεται ἀλλὰ παρατηρῶ μόνον ὅτι, ὅ,τι εἶναι τυχαῖον καὶ παροδικὸν παρ' ἄλλοις λαοῖς, εἶναι συνεχὲς ἐν ταῖς κατοπίεσεσι τῶν Τούρκων κατὰ τῶν Κρητῶν. Ἄλλὰ τί θέλει νὰ καταδείξῃ ὁ ἐντιμὸς Καβαλέιτος, διὰ τῆς θεωρίας του; θέλει νὰ καταδείξῃ ὅτι δὲν δύναται νὰ κληθῇ πεπολιτισμένος ἄνθρωπος, ὁ λησμονῶν ὅτι ἐκτὸς αὐτοῦ ὑπάρχει ἄλλο τι, ἢ οἰκογένεια δηλαδὴ, ἢ πατρίς, ὅτι δὲν εἶναι πεπολιτισμένον ἔθνος ἐκεῖνο ὅπερ ἐδεινοπάθησε, καὶ τὸ ὅποιον δὲν αἰσθάνεται ὅτι πέραν τῶν ὀρίων του, ὑπάρχει ἡ ἐλευθερία ἢ δικαιοσύνη καὶ ἡ φιλευσπλαγχνία, ἢτοι ἡ ἀλληλεγγύη τῶν λαῶν.

Πολλὰ ἐλέχθησαν περὶ εἰρηνικῆς πολιτικῆς ἀλλ' ἡ πρότασις μου περὶ διατηρήσεως τῆς βερολινείου συνθήκης ἐν τῷ κρητικῷ

ζητήματι, τί ἄλλο εἶναι, εἰμὴ ἀπαύγασμα τῆς εἰρηνικῆς ταύτης πολιτικῆς; Καὶ ἐκεῖνοι ἀκόμη, οἵτινες φροντίζουσι μόνον περὶ ἀριθμῶν καὶ οὐδὲν ἄλλο συλλογίζονται, εἰμὴ οἰκονομίας, δὲν ἔπρεπε νὰ ἀποδεχθῶσι τὴν πολιτικὴν μου;

᾽Ωφελήθητε ἐκ τῆς παρούσης ἡσυχίας ἀν καὶ πενθίμου διὰ τὴν Κρήτην. Προσέξατε μὴν ἀνιφυῆ τὸ ζήτημα, ἀμεληθείσης πάσης δικαίας προνοίας. Χρησιμοποιήσατε τὴν διπλωματίαν πρὸς πρόληψιν, καὶ θὰ φεισθῆτε ὄπλων καὶ ἐκστρατειῶν, ὅπως ἀποσοθήσετε κινδύνους, ὧν αἱ συνέπειαι διαφεύγουσι τὰς προγνώσεις καὶ τὴν ἀνασταλτικὴν δύναμιν τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν.

Ὁ ἐντιμος πρόεδρος τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου ἀνεμίμνησκεν ὅτι αἱ πρῶται συμφωνίαι ὅπως ἀποδεχθῶσι τὴν Τουρκίαν μεταξὺ τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων ἀναφέρονται εἰς τὸ 1815 . . .

Κρίσπη. — Οὐχι, ἀνέφερον τὸ 1856, τὴν συνθήκην τῶν Παρισίων.

Γάλλης. — Μάλιστα, ὅποτε ἡ Τουρκία ἐγένετο ὀριστικῶς δεκτὴ μεταξὺ τῶν Δυνάμεων. Ἐγὼ ἠννόουν ὅτι ὑπῆνίτεσθε τὰς πρῶτας ἀποπειράς. Καὶ δὲν θὰ ἦτο παντάπασι παράδοξον, ἀν τὸ θυσιάζον τὴν ἐλευθερίαν τῶν ἐθνῶν συνέδριον ἐνεκομποῦτο καὶ τὴν Τουρκίαν. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ 1856, ἡ ἀποδοχὴ αὐτῆς ὑπῆρξε ζήτημα δεξιόττης· ἀλλὰ δὲν συζητῶ ἐπ' αὐτοῦ, διότι καὶ ἡ Ἰταλία πύνοήθη ἠναψαν δὲ, ὡς, λέγει ἡ παροιμία, ἐν

κρίον εἰς τὸν Θεὸν, καὶ ἔν εἰς τὸν Διάβολον.

Ἀναγράφω τοὺς λόγους τοῦ ἐντίμου ὑπουργοῦ. Διεκήρυξεν ὅτι τὸ Κρητικὸν ζήτημα, εἶνε sub judice, τούτέστιν ὅτι συζητεῖται, ὅτι ὑπάρχουσιν δικασταὶ μέλλοντες νὰ ἐκδώσωσιν ἀπόφασιν. Οὗτοι εἶναι αἱ Μεγάλαι Δυνάμεις, φέρουσαι τὰ δικαιώματα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις ἐγγυητῶν, καὶ ἐγὼ ἔχω πεποιθῆσιν εἰς τὸ δίκαιον τοῦ ἀγῶνος, ὅστις θὰ θριαμβεύσῃ ἐπὶ τέλους. Μοὶ συνέστησε προσετι ὁ ὑπουργὸς νὰ μὴ ἐρωτήσω πλειότερα καὶ ἐγὼ ὑπακούω, ἀκριβῶς διότι τὸν ἐννοῶ. Ὅταν ἡ φρόνησις εἶναι καρτερικὴ καὶ ἐνεργὸς, ὡς ἡ σὴ, ἐντιμε ὑπουργέ, τὴν τιμῶ ὅσον καὶ τὴν τόλμην. αἱ μὲ ἐνθαρρύνει εἰς τοῦτο ὅτι ἔγραψες εἰς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτὴν περὶ Βουλγαρίας. «Τὸ πρὸς τὴν θέλησιν τῶν λαῶν σέβας εἶναι, καθ' ἡμᾶς, ἡ ἀρίστη ἐρμηνεῖα τοῦ πνεύματος τῆς συνθήκης τοῦ Βερολίνου, ἣτις πρόκειται νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς ἀπροόπτους περιστάσεις.»

Ὡς πρὸς τὴν Κρήτην, ἡ συνθήκη τοῦ Βερολίνου προεῖδε τὴν ἀναγκαίαν εὐθυδικίαν καὶ εἰς τί συνίσταται αὕτη ἀποδεικνύουσι δύο Συντάγματα, τὸ τοῦ 1868 καὶ 1878. Ἴδου κατὰ τίνα κανόνα πρέπει νὰ ἐρμηνευθῇ ἡ σιωπῆ σου καὶ νὰ περιμείνωμεν τὴν ἀπόφασιν τοῦ δικαστηρίου, εἰς ὃ ἔκαμες ἐκκλήσιν.

Τὰ περὶ Αὐστρίας εἶναι ζήτημα ἐκτιμῆσεως ἀλλὰ προθύμως πάντοτε ἐνδίδω εἰς τὸ ἀξίωμά σου. Εἶθε νὰ ἐπαυσεν ὄνειρευομένη τὴν Θεσσαλονίκην! Ἄλλ' ἂν εἰργάσθην πράγ-

ματι ὑπὲρ -ῶν λαῶν καὶ δύναται νὰ συντε-
 λήσει εἰς εὐόδωσιν τοῦ ἀγῶνος, ὃν ὑπερή-
 σπισα σήμερον, εἶναι εὐπρόσδεκτος ἢ ἀρωγὴ
 τῆς. Ἀλλὰ πρὸ πάντων ἄς μὴ καθυστερήσῃ
 ἢ ἀρωγὴ τῆς Ἀγγλίας! Ἀφοῦ φαίνεται τόσον
 τρυφερὰ πρὸς τοὺς δούλους τῆς Ἀφρικῆς,
 ἄς συνενωθῇ μετὰ τῶν ἄλλων δυνάμεων, ὅπως
 σώσῃ ἐκ τῆς τουρκικῆς δουλείας, μυριάκις
 χείρονος τῶν ἄλλων, διότι βαρύνει πεπολι-
 τισμένους χριστιανούς, τοὺς δυστυχεῖς Κρη-
 τας, περὶ ὧν πρέπει νὰ μεριμνᾷ πᾶσα πα-
 τριωτικὴ καρδιά. Εὖγε!

